

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการ โรงสีในห่วงโซ่อุปทาน
ข้าวอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

ผู้เขียน

นาย นราพันธ์ จันทร์กระจาย

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.พัฒนา เจียรวิริยะพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผศ.ดร. เขาวเรศ เขาวนพูนผล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษากระบวนการผลิต การตลาดและการจัดการ โลจิสติกส์จากการดำเนินงานของผู้ประกอบการโรงสีข้าวอินทรีย์ในห่วงโซ่อุปทานของจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน เพื่อทราบถึงต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการ โรงสีที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนทราบแนวทางการปรับปรุงระยะการดำเนินงานในกิจกรรมด้าน โลจิสติกส์ของโรงสีข้าวอินทรีย์ในปีการผลิต 2554/2555 โดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองอ้างอิงมาตรฐานการดำเนินงาน SCOR Model (supply chain operation reference model) ในการวิเคราะห์จำแนกกิจกรรมโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการผลิตของโรงสีข้าวอินทรีย์ เพื่อกำหนดต้นทุนโลจิสติกส์จากการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานของโรงสีข้าวในแต่ละกิจกรรม โดยอาศัยวิธีคำนวณต้นทุนฐานกิจกรรม (activity base costing) จากข้อมูลศึกษาเชิงสำรวจและสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ประกอบการโรงสีข้าว เริ่มตั้งแต่การรับสั่งซื้อ การจัดหาปัจจัยการผลิต การผลิต จนถึงการจัดส่งสินค้า โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากโรงสีข้าว 2 ขนาด คือ ขนาดใหญ่และขนาดกลาง ที่ทำการสำรวจโรงสีข้าวอินทรีย์ทั้งหมด 8 โรงที่ทำการผลิตในปัจจุบัน โดยเลือกโรงสีขนาดใหญ่ 1 โรง และขนาดกลาง 2 โรง เนื่องจากเป็นโรงสีที่ทำการผลิตอย่างต่อเนื่องและมีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุด

จากผลการศึกษาด้านทุนโลจิสติกส์พบว่า โรงสีข้าวทั้ง 3 โรงแบ่งด้านทุนโลจิสติกส์หลัก ออกเป็น 4 ส่วน จากกิจกรรมโลจิสติกส์ย่อย 12 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและแปรรูปภายในโรงสีข้าวที่เหมือนกัน ซึ่งการวิเคราะห์ด้านทุนโลจิสติกส์รวมของโรงสีข้าวทั้ง 2 ขนาด พบว่าโรงสีข้าวขนาดใหญ่มีด้านทุนโลจิสติกส์รวมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งมีความประหยัดต่อขนาดมากกว่าโรงสีขนาดกลางทั้ง 2 โรง โดยโรงสีข้าวขนาดกลางโรงที่ 1 และโรงสีข้าวขนาดกลางโรงที่ 2 มีด้านทุนโลจิสติกส์รวมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 12 และ 20 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าด้านทุนโลจิสติกส์โดยเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ส่วนที่ผู้ประกอบการโรงสีข้าว ต้องเผชิญมีด้านทุนที่สูงสุด คือ ด้านทุนด้านการบริหารจัดการคิดเป็นร้อยละ 73.67 ด้านทุนด้านการขนส่งคิดเป็นร้อยละ 14.67 ด้านทุนด้านการจัดการคลังสินค้าและสินค้าคงคลัง คิดเป็นร้อยละ 8.00 และด้านทุนด้านการจัดหาปัจจัยการผลิตคิดเป็นร้อยละ 3.70 ผลการวิเคราะห์ทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงโครงสร้างด้านทุนโลจิสติกส์ที่แท้จริงจากกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถนำไปสู่การตัดสินใจในการลดกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่าได้ แนวทางการลดด้านทุนโลจิสติกส์สามารถทำได้ โดยการวางแผนการบริหารจัดการด้านบุคคล การเลือกจำนวนแรงงานในกระบวนการผลิตให้เหมาะสมกับปริมาณงานและเวลาในการปฏิบัติงาน รวมถึงการวางแผนการจัดซ่อมบำรุงเครื่องจักร และยานพาหนะอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าจากผู้ให้บริการด้านการขนส่งสินค้าเพิ่มมากขึ้นในการขนส่งระยะทางไกล นอกจากนี้การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายสมาชิกผู้ประกอบการธุรกิจโรงสีข้าวอินทรีย์ ยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างความเชื่อมั่นและความเข้มแข็งภายในกลุ่มผู้ประกอบการในระบบอย่างเป็นทางการ

Independent Study Title Logistics Costs of Rice Mill Operators in the Supply Chain of Organic Rice in Chiang Mai and Lamphun Province

Author Mr. Narapan Chankrajai

Degree Master of Science (Agricultural Economics)

Thesis Advisory Committee

Assoc.Prof.Dr. Pattana Jierwiriya pant Advisor

Asst.Prof.Dr. Yaovarate Chaovanapoonphol Co-advisor

ABSTRACT

The study of logistics costs of rice mill operators in the supply chain of organics rice in Chiang Mai and Lumphun provinces has its main purpose to know the logistic cost of organic rice mill operators and the improvement of rice mill logistic processing in 2011/2012. SCOR Model (supply chain operation reference model) is implement to analyze logistic activity that implicate with the operation of rice mill manufacturing for calculating the logistic cost of each activity by using “activity base costing (ABC)” from survey data and interviewed the rice mill operators about the organic rice producing process in the rice mill. That occurred in all activities of each stakeholders from planning receiving orders from customer, planning, making and delivering product to final consumer. The purposive sampling in 1 large and 2 medium scale rice mill samples which continuous operation and got the most market share respectively.

The study found that the logistic cost of 3 samples rice mill from the supply side were divided in to four parts of 12 logistic activities. The result showed that the logistic cost structures of 2 size : the large rice mill size representing 2.66 baht/kg which result from economy of scale more than both of the middle one and the total logistic cost of both are 12 and 20 baht/kg, respectively. Meanwhile, The highest cost was management cost which was 73.67 percent, the cost of transportation was 14.67 percent, inventory and warehouse management cost was 8.00

percent, and procurement cost was 3.70 percent. This study that the logistic cost structures were from activities can lead to make decision reducing for non value activities. Producer cluster of organic rice was the way for logistic cost reduce, production planning, management personal and can be maintenance management and repair of moter vehicles continued, the choosen for logistic management from providers of logistic increasing to long distance logistic. In addition, the establishment of the group network operators organic rice. It is also another way to build confidence and strength within the group of entrepreneurs in the organic rice mills.